

КЛУБИ ЗА ІНТЕРЕСАМИ В БІБЛІОТЕКАХ

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ
СВІДОМОСТІ ДІТЕЙ В УМОВАХ
СУЧАСНОЇ БІБЛІОТЕКИ

ФОРМУЛА УСПІХУ:
БІБЛІОТЕКА + ТЕАТР

**Департамент культури і туризму Харківської
обласної державної адміністрації
Харківська обласна універсальна наукова бібліотека
Харківська обласна бібліотека для дітей
Харківська обласна бібліотека для юнацтва**

Примірна тематика
**РАЙОННИХ І МІСЬКИХ СЕМІНАРІВ
БІБЛІОТЕЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ
НА 2021 РІК**

Харків – 2020

УДК 02

П 12

Примірна тематика районних і міських семінарів бібліотечних працівників на 2021 рік :
Метод. матеріали / Департамент культури і туризму Харк. облдержадмін., Харк. обл. універ. наук.
б-ка; Харк. обл. б-ка для юнацтва; Харк. обл. б-ка для дітей Уклад. Г.В.Бакаєва, В.М.Лупіцька,
Т.В.Смекалова – Х.: ХОУНБ, 2020. – 25с.

Це видання містить матеріали, які можуть бути використані працівниками бібліотек у
своїй діяльності та при плануванні роботи на рік.

Укладачі

Г.В.Бакаєва

В.М.Лупіцька

Т.В.Смекалова

Комп'ютерна верстка

Г.В.Бакаєва

Відповідальний за випуск

Н.І. Шостко

© Харківська обласна універсальна наукова бібліотека

Харківська обласна бібліотека для юнацтва

Харківська обласна бібліотека для дітей

Клуби за інтересами в бібліотеках
«Найбільша розкіш на землі - розкіш людського спілкування»

Антуан де Сент-Екзюпері

Консультація

Всупереч очікуванням, що час друкованих книг і бібліотек добігає кінця, бібліотеки переживають вражаючі метаморфози. Здається, виклики цифрового часу пішли їм тільки на користь. Нові технології, які могли зробити бібліотеки надбанням минулого, на практиці відкривають в них прихований раніше потенціал. Сучасна бібліотека перестає бути лише книгосховищем - вона перетворюється в багатофункціональний центр знань, показуючи, наскільки багатогранною, всесторонньо різною вона може бути. І при цьому бібліотека зберігає свою основну рису - безкоштовність.

Бібліотеки виявилися спроможними організаторами: вони мають інформаційний потенціал, володіють інтелектуальною аурою і фізичними просторами. Додати до цього сучасний дизайн, трохи ентузіазму і можна вливатися в глобальну тенденцію.

Клуби за інтересами в бібліотеках - один з яскравих світових трендів. Інтернет зруйнував монополію книг і бібліотек на інформацію, проте виявив нову потребу - в живому спілкуванні з носіями знання. Люди хочуть зустрічатися, ходити на цікаві лекції та майстер-класи.

Клуб створюють для того, щоб задовольнити духовні потреби, розвинути природні задатки і здібності, реалізувати різноманітні інтереси та в кінцевому рахунку творчий потенціал особистості.

Клуби об'єднують навколо бібліотеки яскравих, творчих, активних людей, що в свою чергу зробить роботу бібліотеку більш привабливішою в очах місцевої громади.

Їх популярність і життєздатність визначаються не якоюсь особливою темою, а головним чином атмосферою. Вільне, невимушене спілкування є дуже корисним для людей.

Бібліотечні клуби, одна з форм соціокультурної роботи бібліотек, - явище не нове, але як і раніше викликає інтерес і в професійному середовищі, і, що дуже важливо, в середовищі читачів.

У чому ж секрет популярності?

Клуби та гуртки як соціально-культурне явище мають глибоке історичне коріння. Клубна діяльність людей, організована на основі взаємного інтересу у вільний від повсякденних життєвих турбот час, існує, напевно, стільки, скільки існує саме людство. Так, вже в античності для грецької цивілізації були характерні аматорські спільноти («лесхи»), що передбачали безкорисливий взаємний інтерес їх членів і стабільну організаційну структуру.

Всі бажаючі об'єднувалися в великі групи, регулярно збиралися в певному місці і обговорювали питання, які їх цікавлять, ділилися знаннями і досвідом. Після епохи Середньовіччя під словом клуб розумілася організація, для відвідування якої

потрібно було стати членом, вносити плату, розділяти спільні інтереси і слідувати правилам групи.

Спочатку клуби отримують поширення в Англії XVII століття. Умовним моментом виникнення англійських клубів вважається 1652 рік, коли в Англію було завезено каву. Літописець Самюель Пеппіс згадує таверну «Кавовий клуб», в якій збиралися його друзі, щоб обмінятися новинами, обговорити їх. У кав'ярень-клубів пізніше з'явилися постійні відвідувачі: в одній збиралися торговці, в іншій - солдати, в третій - брокери і т.і.

У 80-90-х рр.19 століття виникли перші клубні установи для народу - народні дома, в яких зазвичай розміщувалися бібліотека з читальною, театральнo-лекційний зал, недільна школа, чайна, книготорговельна лавка.

Деякі народні дома зіграли помітну роль в освіті народу, наприклад, Народний дім харківського товариства грамотності, який очолив професор Харківського університету Микола Бекетов. До речі, це товариство відкрило і бібліотеки і читальні в Харкові.

Клуби при бібліотеках набувають поширення в 20-і роки XX століття.

1970-1980-і роки в масових бібліотеках набули поширення клуби різної змістовної спрямованості: суспільно-політичні, військово-патріотичні, літературно-художні, дискусійні, краєзнавчі. Одні з них відкривалися офіційно «зверху», інші - «знизу»: виключно з ініціативи читачів.

Сьогодні багато в чому змінилася змістовна складова клубної роботи в умовах бібліотек. Так, звертають на себе увагу численні клуби спілкування для користувачів різного віку. Як говорив Антуан де Сент-Екзюпері: «Найбільша розкіш на землі - розкіш людського спілкування».

Саме в спілкуванні багато в чому реалізуються всі інші функції клубної діяльності. Спілкування допомагає заповнити брак уваги з боку соціуму до особистості користувача. Спілкування серед однодумців («рівних серед рівних»), де людини готові вислухати, зрозуміти і прийняти, приносить учаснику клубу щиру радість, почуття задоволеності, людської причетності і солідарності. У клуби спілкування приходять не тому, що ні з ким поговорити, а тому що користувачі вільно можуть говорити про те, що їх хвилює, - про наболіле. У клубах спілкування важливий часом не стільки предмет обговорення цікавих проблем, скільки сам процес комунікації.

Сімейна тема в бібліотечному просторі.

Відродження традицій сімейного читання і створення цілої мережі бібліотек сімейного читання сприяли відкриттю клубів сім'ї, які об'єднують сьогодні представників різних поколінь - від малого до великого. Консолідація сім'ї, духовне єднання «батьків» і «дітей», поліпшення взаєморозуміння, діалог між поколіннями - такі нагальні завдання клубів.

По змістовному наповненню найбільш затребуваними в наш час є клуби за інтересами:

- краєзнавчі;
- історичні;
- літературно-художні;
- фольклорні;
- садово-квітникарські;
- екологічні;
- фізкультурно-оздоровчі.

У наш час також набувають поширення клуби по екологічній просвіті. Дійсно, благополуччя майбутнє планети і нашої Малої Батьківщини багато в чому залежить від вирішення проблем навколишнього середовища, від екологічної культури кожного жителя.

Активно працюють при бібліотеках клуби любителів саду, городу, квітів. Тому, наявність в бібліотеках клубів по екологічній просвіті населення закономірно.

«Якщо бажаєш, щоб світ змінився, - сам стань цією зміною»

Людина і природа... Філософи, поети, художники усіх часів і народів віддають данину цій актуальній темі.

«Жити щасливо і жити з природою – одне і теж» - писав римський мислитель Сенека.

Що уже зараз можемо змінити ми для поліпшення екологічної ситуації в громадах?

- проводити інформаційну діяльність,
- розробити проекти,
- організувати екологічні акції,
- організувати сімейні екологічні клуби

Головне - довести до свідомості кожного, що турбота про природу не обмежується одним днем. Думати про природу, піклуватися про неї людина зобов'язана все своє життя і робити він це повинен не тільки для себе, але і для майбутніх поколінь людей, птахів, риб ...

«Людина народжена для добра. Повітря - наш батько. Вода - мати. Земля – будинок». Настав час усвідомити кожному, що ми живемо в озоновій кульбабі, що наша Земля - одиночна небесна квітка, розташована на далекій відстані від Сонця.

Птахи і звірі, квіти і дерева волають до людини: збережи, збережи, де стоїш, де живеш, на відстані погляду і голосу, хоча б на відстані витягнутої руки. І твій особистий активний простір, помножений на мільйони, стане охоронюваним простором Батьківщини, помножений на мільярди - охоронюваним простором світу» (академік Д. Ліхачов, І.Шкляровський «Екологічний маніфест»).

Екологічне сьогодення і майбутнє у всіх народів загальне. А тому кожна держава, кожен житель планети Земля несе відповідальність перед усім людством.

Як змінити свідомість людей, що екологічну ситуацію треба вирішувати уже сьогодні. Як проводити роботу з громадою по формуванню екологічної культури, щоб вона мала успіх і головне результат?

Які організовувати заходи? Як пробудити свідомість громадян та спонукати їх до роздумів та дій над екологічними проблемами? Як виховувати небайдуже ставлення до природи? Чи зможемо ми самі в повсякденному житті виконувати прості правила?

Сучасні бібліотеки вважаються носіями екологічної культури, а бібліотечні працівники займаються екологічним просвітництвом серед мешканців громади.

Сімейні клуби по екології.

Принципи діяльності екологічного клубу:

- Не підпорядковувати, а дружити з Природою.
- Діяти не всупереч, а відповідно до законів Природи.
- Вчитися дбайливого поводження з Природою.

Очікувані результати:

Посилити участь батьків у екологічній освіті дітей; безпосередня участь батьків і дітей в організації різних екологічних заходів; підвищення рівня знань у батьків і дітей про екологію рідного міста, села, охорони природи; вивчення проблеми екологічного стану регіону.

Актуальність:

Збереження навколишнього середовища; екологічне виховання дітей та батьків, створення позитивного образу чистого міста, села.

Завдання клубу:

1. Створення умов, що сприяють виникненню і розвитку мотивації на позитивне перетворення навколишнього світу в повсякденному житті.

2. Розширити уявлення батьків про те, що в природі ніщо не зникає безслідно і дуже важливо навчити дитину захищати природу, любити її і вміти охороняти.

3. Формувати дитячо-батьківські відносини в дусі виховання інтересу і екологічно правильної поведінки в природі.

4. Вчити дітей на особистому прикладі ставитися до природи дбайливо, охороняти і захищати її.

5. Залучення батьків до участі в природо охоронних заходах шляхом пошуку і впровадження найбільш ефективних форм роботи з іншими родинами.

6. Розширення і відновлення виховного потенціалу сім'ї.

7. Активне включення батьків в процес соціального виховання дітей.

Примірний перспективний план роботи екологічного батьківського клубу:

Вересень

1. Консультація для батьків «Можливості сім'ї в здійсненні екологічного виховання дітей»

2. Година роздум «Здоров'я природи - здоров'я людини»

3. Фотовиставка «Сонце, повітря і вода-наші найкращі друзі»

4. Участь батьків у створенні бібліотеки по екології для дітей.

5. Конкурс для дітей і батьків «Краща виріб з природного матеріалу»

Жовтень

1. Батьківські збори «Зайди в природу другом» з попередніми анкетуванням батьків «Наскільки ви компетентні в питаннях екології?»

2. «Клуб вихідного дня» - провести спільно з дітьми та батьками екологічну екскурсію по місту, селу, паркам та заповідникам.

3. Акція «Чиста осінь» (спільно з батьками провести суботник з прибирання території).

Листопад

1. Консультація для батьків «Годівниця на вікні»

2. «Екологічний десант» - збір насіння для зимової підгодівлі птахів спільно з батьками і дітьми.

3. Акція «Допоможи птахам» (виготовлення годівниць)

4. Залучити батьків до поповнення екологічного куточка в групі природними матеріалами.

Грудень

1. Конкурс на кращу дитячу або сімейну розповідь по екологічній проблемі нашого міста, села, краю.

2. Фотовиставка «Ігри та забави взимку»

3. Акція «Бережіть ялинку» (виготовлення екологічних плакатів на захист ялинок)

Січень

1. Круглий стіл «Виховання доброти до природи»

2. Провести конкурс для батьків на кращу екологічну гру для дітей.

3. Провести родинний конкурс «Город на підвіконні»

Лютий

1. «Клуб вихідного дня» - провести спільно з батьками екологічні прогулянки по місту, селу.

2. Домашнє завдання - придумати казки, вірші, речівки на екологічні теми.

3. Конкурс малюнків для батьків і дітей на тему «Моє чудове, чисте місто, село!»»

Березень

1. Консультації для батьків «Пернаті улюбленці»
2. Акція «День птахів» (виготовлення шпаківень і вивішування на ділянках).
3. Фольклорно екологічне свято для дітей і батьків «День птахів»
4. Залучити батьків до створення стінгазети «День птахів»

Квітень

1. Акція «Посади дерево» (посадка саджанців дерев і квітників)
2. Фольклорно екологічне свято для дітей і батьків «Невичерпні джерела»
3. Батьківські збори «Як виховати у дітей інтерес до таємничого світу рослин?»»

Травень

1. Бесіда з батьками «Вогонь - біда для лісу!»
2. Разом з дітьми та батьками виготовити заборонні знаки про правила поведінки в природі.
3. Акція «Прикрасимо ділянку квітами»
4. Фольклорне свято «Весняночка йде, пташок із вирію веде».

В рамках народного фольклорного свята провести конкурс плакатів, малюнків, декоративних штучних гніздівель, обрядової випічки, екологічних добрих справ.

5. Виставка -вернісаж малюнків, декоративно -ужиткового мистецтва на тему птахів, довкілля, природи.

Форми і методи роботи з батьками:

1. Консультації та повідомлення про екологію.
2. Організація фотовиставок
3. Участь батьків в різних конкурсах на екологічні теми.
4. Участь батьків в суботниках.
5. Проведення спільних екологічних екскурсій.
6. Участь батьків в природоохоронних акціях.
7. Участь в зборі художньої науково- популярної літератури
8. Залучення батьків до створення міні-лабораторій
9. Анкетування батьків з метою виявлення їх екологічної компетентності.

Анкета для батьків «Наскільки ви компетентні в питаннях екології?»»

1. П.І.Б.
2. Чи вважаєте ви за необхідне знайомити дітей з природою нашого району?
3. Чи вважаєте ви, що в нашому місті, селі існують екологічні проблеми?

Які?

4. На Ваш погляд, чи володієте ви достатньою інформацією про природу нашого міста, села, щоб відповісти на виникаючі у дитини питання?

5. Як часто ви разом з дитиною робите виїзди на природу?

6. Як ви вважаєте, ваша дитина знайома з правилами поведінки на природі?

А ви?

7. Які заходи ви могли б запропонувати провести на екологічні теми для міста, села?

8. Як ви вважаєте, в нашому місті, селі існують проблеми, пов'язані з побутовими відходами? Які?

Харківська обласна бібліотека для дітей

Тема: Формування екологічної свідомості дітей в умовах сучасної бібліотеки

I Екологічне просвітництво та діяльність зі збереження довкілля як сучасний напрямок роботи бібліотек, що обслуговують дітей

Консультація

1. Екологічне просвітництво – системна діяльність, спрямована на розвиток у особистості екологічної культури, один із аспектів гуманізації, що передбачає подолання споживацького ставлення до природи, екологічного невігластва і, зрештою, на відвернення загрози глобальної екологічної катастрофи.

2. Екологічна освіта має бути безперервною і забезпечувати особистості умови для становлення і розвитку екологічної культури протягом усього життя.

3. Основні напрямки екологічного просвітництва:

3.1 формування екологічних стосунків та цінностей для подолання конфліктів між людиною і навколишнім середовищем;

3.2 сприяння засвоєнню знань і моральних принципів щодо навколишнього середовища;

3.3 розвиток почуття особистої відповідальності за стан навколишнього середовища на національному і глобальному рівні;

3.4 розкриття у доступній формі сутності сучасних проблем екології та їх актуальності для людства;

3.5 розвиток вміння приймати відповідальні рішення з питань охорони навколишнього середовища та діяти відповідно до них;

3.6 Залучення дітей до практичної діяльності з вирішення проблем навколишнього середовища місцевого значення.

4. Рекомендації бібліотекам, що обслуговують дітей:

4.1 формувати комфортне екологічне оточення і внутрішній простір бібліотеки;

4.2 підвищувати кваліфікацію бібліотечних працівників з питань екології, враховуючи багатоаспектність екологічної проблематики;

4.3 активізувати роботу щодо розвитку соціального партнерства бібліотек з питань формування екологічної свідомості особистості;

4.4 стимулювати самоосвітню діяльність суб'єктів навчально-виховного процесу;

4.5 сприяти екологічному просвітництву батьків читачів;

4.6 застосовувати комплексні форми роботи: екологічні марафони, дні екології, екологічні тижні тощо;

4.7 активізувати використання інтерактивних дискусійних форм роботи з читачами середнього та старшого віку;

4.8 реалізовувати інтеграційний метод у екологічній діяльності бібліотек:

- екологічне краєзнавство,
- народознавство як складова екологічної культури,
- природа у художній літературі і творах мистецтва;

4.9 запроваджувати у практику активні форми спілкування з природою: екологічні стежки, екскурсії до природи тощо;

4.10 залучати дітей до практичної діяльності з вирішення проблем навколишнього середовища місцевого значення;

4.11 вивчати інформаційні потреби дітей, батьків, представників освітніх і громадських організацій з питань екології.

5. Застосування у роботі бібліотек екологічного календаря

(Додаток № 1).

II. Досвід екологічного просвітництва у бібліотеках України та зарубіжжя

Огляд діяльності

Зелена бібліотека – концепція розвитку бібліотек, що включає посилення потенціалу екологічної дієвості та лідерства бібліотек як провайдерів освіти. Відповідно до визначення, яке надає група навколишнього середовища, сталого розвитку та бібліотек Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій та установ (IFLA), метою зелених бібліотек є привернення уваги до сталого розвитку своїм прикладом та просвітницькою діяльністю:

- Бібліотечні будівлі максимально відповідають критеріям зеленого будівництва та міжнародним екологічним стандартам – таким, як LEED (Супровід у сфері енергоефективного та екологічного проектування), BREEAM (Метод оцінки екологічної ефективності будівель) та ін.
- Зелені бібліотеки впроваджують систему екологічного управління в свою діяльність.
- Демонструють власним прикладом практики сталого споживання в діяльності бібліотек.
- Проводять просвітницьку роботу та надають інформаційні матеріали щодо сталого розвитку, залучають громадськість до вивчення та вирішення екологічних питань.

Міжнародний досвід

Рух «Green library» розвивається в бібліотеках по всьому світі вже 20 років і пов'язаний з участю бібліотек у захисті довкілля. Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій та установ (IFLA) у Стратегії 2019 – 2024 проголошує однією з ключових ініціатив – участь бібліотек у досягненні цілей сталого розвитку, має в складі спеціальну групу навколишнього середовища, сталого розвитку та бібліотек – ENSULIB. А також щорічно нагороджує зелені бібліотеки за екологічні ініціативи в рамках конкурсу IFLA Green Library Award. Міжнародний рух Libraries4Future проголошує Декларацію принципів, що визначає роль бібліотечних працівників та відвідувачів бібліотек як суб'єктів захисту. Також закликає бібліотеки у всьому світі брати активну участь у боротьбі зі світовою кліматичною кризою та приєднатися до Декларації.

Зелені бібліотеки в Україні

Еко-проект Львівської обласної бібліотеки для дітей був відзначений у п'ятірці найкращих конкурсу IFLA Green Library Award 2017.

Кіровоградська обласна бібліотека для дітей ім. Т.Шевченка впроваджує навчально-ігровий екологічний проект «Еко-стиль твого міста», що покликаний сформуванню культуру поведінки з відходами у дітей та їхніх батьків.

Проект «Зелена бібліотека» реалізується бібліотекою Сумського державного університету за підтримки Goethe Institute з вересня 2018 року та є частиною програми «Зелений університет».

Благодійний фонд «Бібліотечна країна» ініціював всеукраїнську інформаційну кампанію – Рух «Зелені бібліотеки» в Україні – щодо впровадження екологічної складової в діяльність бібліотек України.

Досвід ОКЗ «Харківська обласна бібліотека для дітей»

Цільова програма «XXI століття. Людина і планета Земля»

Структура та зміст основних блоків:

I БЛОК «Людина і планета Земля. XXI століття»

II БЛОК «Природа – вічне джерело краси»

Світ природи у художній літературі та мистецтві

III БЛОК «Дивоколо»

Народний календар. Знайомство з фольклором, народними обрядами, прикметами

Проект «Зелені легені» 2019 – 2020 рр. (Додаток № 3)

III Екологічна руханка

Гра

Пропонуємо пограти у рухливу гру.

Давайте разом відповідати на запитання:

1. Якщо ви не смітите на вулицях – сплесніть у долоні.
2. Якщо ви не спалюєте листя у дворі, дим якого забруднює повітря шкідливими речовинами – почухайте носа.
3. Якщо ви не розбиваєте скляні пляшки, не кидаєте їх на землю, в травичку, в річку – погладьте себе по голівці.
4. Якщо ви розмовляєте з батьками про екологічні проблеми міста – підніміть дві руки.
5. Якщо болить душа, коли бачите понівечене дерево, зрубану ялинку, забруднену річку – покладіть руку на серце.
6. Якщо хочете дружити з природою, жити з нею в злагоді, красі і мирі – візьміть один одного за руки і підніміть їх угору!

IV Екозвички: тренд та антитренд

Міні-опитування

Якими екологічними навичками володієте ви?

Такими:

Сортуєте сміття;

Користуєтеся екоотримками, а не поліетиленовими пакетами;

П'єте з багаторазового посуду, а не з пластмасових стаканчиків;

Долучаєтеся до місцевих екологічних ініціатив, зокрема з прибирання села, селища, міста, висадки квітів та дерев;

Економно використовуєте воду та електроенергію.

Чи навпаки:

Не сортуєте сміття;

Постійно користуєтеся поліетиленом та пластмасою;

Палите сміття чи вогнища під час відпочинку.

Поміркуйте над своїми відповідями та напишіть топ-список свої екозвичок.

V Домашнє завдання

1. Підготувати повідомлення про місцеві екологічні проблеми.
2. Розробити бібліотечний захід до однієї з груп екодат екологічного календаря.

Додаток № 1

Екологічний календар

Суттєвої допомоги в питанні екологічної освіти може надати використання у діяльності бібліотеки річного екологічного календаря.

Екологічний календар є характерною ознакою сьогодення. Його становлення відбувалося протягом нетривалого періоду. Основна кількість зазначених дат припадає на останні 30-40 років – саме на той час, коли світова спільнота переконала у необхідності дій із захисту природи від самої себе.

Таблиці екологічних дат, об'єднані у тематичні групи, надають можливість зорієнтуватися в інформаційному просторі календаря та дозволяють обрати ефективну форму роботи з матеріалом.

Група дат зі збереження біологічного різноманіття

Група екодат	Дати календаря	Зміст екодати
Збереження біорізноманіття		

18-25.01 Великий зимовий облік птахів

Лютий — березень Природоохоронна акція з охорони ранньоквітучих рослин «Збережемо первоцвіти»

Березень Всеукраїнський конкурс «До чистих джерел»

03.03 Всесвітній день дикої природи

22.03 Всесвітній день водних ресурсів

01.04 Міжнародний день птахів

22.04 Міжнародний день Землі

22.05 Міжнародний день біологічного різноманіття

26.09 Всесвітній день моря

Грудень *Природоохоронна акція «Замість ялинки — зимовий букет»*

У роботі зі вказаними екологічними датами потрібно зазначити, що під біологічним різноманіттям ми розуміємо найцінніший природний ресурс, що має три складові: генетичне різноманіття, різноманіття видів, різноманіття екосистем.

Учені визначають такі загальнопланетарні причини, що впливають на зменшення біорізноманіття безпосередньо (знищення рослин і тварин) та опосередковано (знищення або руйнування середовища існування): забруднення навколишнього середовища внаслідок господарської діяльності людини; експлуатація родючих ґрунтів; значне зростання об'ємів сільськогосподарського виробництва; розвиток транспортної мережі; урбанізація; розвиток промисловості; осушення земель; туризм і руйнівний відпочинок на природі; браконьєрство.

Група дат зі збереження навколишнього середовища (довкілля)

Група екодат Дати календаря Зміст екологічної дати

2 Збереження навколишнього середовища (довкілля)

21.03 Міжнародний день лісу

22.03 Всесвітній день водних ресурсів

22.04 Міжнародний день Землі

08.06 Всесвітній день океанів

22.09 Всесвітній день без автомобілів

25.09 Всесвітній день моря

15.09-15.10 Місячник з охорони природи

Під екологічними датами, що спрямовані на збереження навколишнього середовища, розуміємо дні та заходи з охорони атмосферного повітря, вод, суші та Світового океану, ґрунтів, флори і фауни (біорізноманіття), геологічного середовища.

Вищезазначена проблема перетворилася на глобальну під впливом зростаючого антропогенного чинника: демографічного вибуху, прискореної урбанізації, розвитку комунікацій, забруднень відходами, надмірного навантаження орних земель, пасовищ, лісів, водойм.

Заходи, спрямовані на охорону довкілля:

1. обмеження викидів в атмосферу та гідросферу з метою поліпшення загальної екологічної безпеки;

2. створення мережі місць збереження видів (заповідники, заказники, національні парки тощо) з метою збереження природних комплексів;

3. обмеження вилову риби, заборона полювання з метою збереження певних видів;

4. значне обмеження несанкціонованого накопичення сміття (використання методів екологічної логістики для очищення від засмічення території регіонів).

Група дат з енергозбереження

Група екодат Дати календаря Зміст екологічної дати

Енергозбереження

03.05 День Сонця

11.11 День енергозбереження

15.06 Всесвітній день вітру

У роботі з екологічними датами з енергозбереження потрібно звернути увагу на те, що розвиток людської цивілізації базується на енергетиці. Проте, виробництво і одержання електроенергії призводить до неймовірного за масштабами забруднення довкілля.

Джерела енергії, які використовує людство, поділяються на відновлювані: енергія Сонця (геліотермальна), вітру (вітрова), морських припливів і річок (гідроенергія), внутрішнього тепла Землі (геотермальна), біомаси (електроенергія) та невідновлювані: викопне мінеральне паливо (нафта, газ, вугілля, торф) і ядерна енергія. Перші не порушують теплового балансу Землі, оскільки під час їх використання відбувається лише перетворення одних видів енергії на інші. Зате використання невідновлюваних спричиняє додаткове нагрівання атмосфери й гідросфери. Це небезпечно підвищенням рівня Світового океану, зміною співвідношення площі суші й водного дзеркала, впливає на клімат Землі, на тваринний і рослинний світ. Саме тому енергозбереження відіграє важливу роль у збереженні природних ресурсів.

На сьогодні у світі не існує жодного цілком безпечного для довкілля способу виробництва енергії. Єдина можливість допомоги навколишньому середовищу — шукати шляхи ефективного використання енергії в побуті та на виробництві.

Група дат зі збереження місць існування

Група екодат Дати календаря Зміст екологічної дати

Збереження місць існування

02.02 Всесвітній день водно-болотних угідь

14.03 День дій проти гребель, на захист річок, води і життя

третя неділя вересня День працівників лісу

30.09-01.10 Міжнародні дні спостережень за птахами

06.10 Всесвітній день охорони місць існування

31.10 День Чорного моря

06.11 Міжнародний день попередження експлуатації навколишнього середовища під час війни та військових конфліктів

Межі екосистем, природних ландшафтів та біологічних видів зазвичай не збігаються з кордонами держав. Охорона окремих видів у певних країнах малоефективна, тож виникає необхідність оберігати екосистеми в цілому. Знищення природних багатств або надмірна експлуатація певного біологічного виду в одній державі негативно впливає на стан цього виду в сусідніх країнах, а у деяких випадках завдає шкоди в глобальному масштабі.

Усю різноманітність екологічних факторів, що спричиняють зміну чи деградацію місць існування, ділять за походженням і характером дії на три великі групи: 1) абіотичні (неорганічна або нежива природа); 2) біотичні (жива природа); 3) антропогенні (вплив людини).

Антропогенні фактори – це діяльність людини, що впливає на природу як свідомо, так і стихійно, випадково. Внаслідок її господарювання змінюються умови існування представників тваринного і рослинного світу, зникають місця їх проживання, скорочуються запаси їжі тощо. У результаті частина тварин адаптується до таких змін, частина мігрує зі скороченням чисельності, а частина вимирає. Рослини в такій ситуації до змін пристосовуються набагато довше, гинуть у більшій кількості, мігрувати практично не можуть. Їх відновлення потребує значного проміжку часу або не відбувається взагалі.

Група дат стійкого розвитку

Група екодат Дати календаря Зміст екологічної дати
Сталий розвиток ост. субота березня Всесвітня акція «Година

Землі»

07.04 Всесвітній День здоров'я

15.04 День екологічних знань

12.05 День екологічної освіти

05.06 Всесвітній день охорони навколишнього середовища

(День еколога) ост. четвер жовтня Міжнародний день без

паперу

15.11 День вторинної переробки (рециклу) ост. субота листопада День
без покупок

Екологічні дати, що ґрунтуються на засадах стійкого розвитку суспільства, мають привернути увагу до питань відповідальності всіх і кожного за майбутнє планети, тому що лише спільними зусиллями досягається значний результат – як позитивний, так і негативний.

Прослідковується тісний взаємозв'язок між зростанням обсягів виробництва і споживання та збільшенням тиску суспільства на довкілля. Об'єм побутових відходів значно збільшується. Виникає протиприродна ситуація – підвищення якості життя і фактичне винищення навколишнього середовища. Ця проблема вимагає негайного розв'язання шляхом підтримання рівноваги, пошуку виважених рішень, забезпечення збалансованого (стійкого) розвитку суспільства.

Фахівці ООН розробили концепцію стійкого розвитку людства, яка передбачає два підходи:

1. стратегію «тотального очищення» (екологічно чиста енергетика, безвідходні технології, замкнені цикли виробництва тощо);
2. стратегію обмеженого споживання.

Група дат, пов'язана глобальними загрозами

Група екодат Дати календаря Зміст екологічної дати

Глобальні загрози

23.03 Всесвітній метеорологічний день

26.04 День пам'яті жертв радіаційних аварій і катастроф

15.05 Міжнародний день клімату

11.07 Всесвітній день народонаселення

17.06 Всесвітній день боротьби з опустелюванням та посухами

06.08 День дій за заборону ядерної зброї друга середа жовтня

Міжнародний день із зменшення небезпеки стихійних лих

Глобальні загрози – це такі зміни стану довкілля, що можуть погіршити умови життя людини. Екологічні проблеми можуть бути спровоковані стихійними лихами: повеннями, землетрусами, виверженням вулканів тощо.

Усі глобальні проблеми взаємопов'язані й тому можуть бути вирішені тільки в комплексі та спільними зусиллями світового співтовариства.

Група дат, що спрямовані на запобігання правопорушень

Група екодат Дати календаря Зміст екологічної дати

Правовий захист

24.04 Всесвітній день захисту лабораторних (піддослідних) тварин

04.10 Всесвітній день захисту тварин

10.12 Міжнародний день прав людини і тварин

Екологічні дати з правового захисту – це система юридичних норм, спрямованих на запобігання скоєнню правопорушень і ліквідацію їх наслідків щодо тваринного та рослинного різноманіття навколишнього середовища.

У випадках захисту прав тварин (рослин), природного довкілля уповноваженими особами можуть виступати представники громадських або міжнародних організацій, які були створені з даною метою та керуються в своїй діяльності відповідними міжнародними правовими нормами.

Додаток № 2

Література

Булгакова Г. Екокнига. Зберегти ліс/Зберегти місто / Г. Булгакова. – Х. : Ранок, 2017. – 48 с.

Екопосібник із завданнями, цікавими фактами й важливим екопам'ятками.

Щоб зберегти ліс, героєві цього видання доведеться навчитися розрізняти види лісу, знаходити різні дерева, тварини, рослини, навчитися саджати дерева та навіть робити папір.

У місті екопитання будуть іншими й стосуватимуться економії електрики й води. Лаконічно подано про переробку відходів і сортування сміття, а також поради, як зробити екологічним власне помешкання.

Дорі М. Діти проти пластику / М. Дорі, худ.Тім Вессон. – Київ: Рідна мова, 2020. – 128 с.: іл.

Це видання одразу, з перших слів, зацікавить читача, бо пропонує стати... супергероєм! Більше того – обіцяє, що на це потрібно лише 2 хвилини. Хіба не спокусливо? Рятувати світ, перемагаючи пластик, лише за 2 хвилини щодня. Щоб стати супергероєм – потрібна місія. Тож кожен розділ книжки – це місія з певної сфери життя, а щоб виконати її, автор подає список 2-хвилинних завдань, за виконання яких герой отримує бали. У формі гри й заохочення можна здобути якнайбільше балів і стати супергероєм у боротьбі з пластиком. Корисно буде дізнатися про історію пластику, його різновиди й ступені шкідливості; як різні країни дають раду зі сміттям.

Рока Н. Три «П»: повторне використання, помірність, переробка / Н. Рока ; пер. з англ. О. Радчук. – Тернопіль: Навч. кн.-Богдан, 2013. – 36 с.

Практична книжка про екологію для молодших читачів. Тут принцип трьох «П» подається на конкретних прикладах, історіях і порадах – щоб дитина могла не лише дізнатися про важливість збереження довкілля, а й навчитися свідомо користуватися речами як удома, так і в школі, й загалом у публічних місцях.

Ткачук Г. Книжка про сміття / Г. Ткачук. – Львів: ВСЛ, 2019. – 192 с.

Виявляється, про сміття можна написати дуже цікаву й пізнавальну книжку, а ще – дуже корисну й практичну. Авторка докладно й доступно пояснює проблему сміття, а також розповідає, як можна її вирішувати.

Окремі розділи книжки присвячені темі сортування й переробці сміття в українських реаліях; базовим знанням про види сміття та способи його сортування. А також подані важливі сайти проєктів з екології, збереження довкілля. Здається, така книжка може стати корисною для всієї сім'ї. Тим паче, що написана вона надзвичайно легко й просто.

Файві Е. Сміттева революція. Порушуючи круговерть марнотратства / Е. Файві. – Харків: Ранок, 2019. – 64 с.

Речі у кімнаті. Речі у рюкзаку. Речі... скрізь.

Що відбувається з усіма предметами, які викидають? Може, вони опиняються на звалищі чи перетворюються на щось нове? «Сміттева революція» розглядає весь життєвий цикл речей, які ми використовуємо, збираємо, переробляємо – і навіть перетворюємо на нові матеріали.

Ця книга допоможе дізнатися:

- звідки походить вода, яку ми п'ємо;
 - що відбувається з одягом, коли з нього виростаєш;
 - як старий мобільний телефон може захистити тропічний ліс...
- і ще багато чого цікавого!

Художні книжки

Горицвіт Т. Будиночок, що пахне евкаліптом: екоказка / Т. Горицвіт. – Львів: Свічадо, 2019. – 56 с.

Це казка про надію, дружбу та ні з чим не зрівняний дух рідного дому. Підступний торговець екзотичними тваринами викрав коаленятко та його маму. Їх надумали розлучити і продати поодиночі. Лише за допомогою нових вірних друзів їм вдалося вчасно втекти; довелось багато чому навчитись і подорослішати.

Єгорушкіна К. Арчі: екологічна казка / К. Єгорушкіна; худож. О. Власюк. – К.; Івано-Франківськ; Дрогобич: Видавництво Бюро УГКЦ з питань екології, 2017. – 17 с.

Екологічна казка про дуже особливого собаку Арчі, який, збираючи пластикові пляшки, надихнув людей дбати про чистоту природного довкілля.

Казка покликана допомогти батькам виховувати діточок у дусі бережливого ставлення до природи. Для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.

Йонгман М. Усі тварини живі та вільні / М. Йонгман, пер. з нідерл. Ірини Коваль. – Львів: Кальварія, 2017. – 192 с.

На перший погляд, це майже романтична повість про стосунки двох 10-річних школярів: хлопчика Хайса і його нової подруги Діті, з інтригуючим сюжетом.

Діті належить до якоїсь таємної організації, до якої й хоче долучити хлопця. Пройшовши кілька випробувальних завдань, Хайс стає спільником Діті в... рятуванні тварин.

Повість звертає увагу на те, як багато тварин справді живуть у неволі, часто лише задля розваги людей. Водночас наголошуючи на тверезості, поміркованості та виваженості еко-вчинків дітей. А ще тут надзвичайно колоритний гумор, тривала інтрига й фактично відкритий фінал... Для роздумів кожного.

Макеналті С. Земля: мої перші 4,54 мільярда років / С. Макеналті., пер. з англ. М. Черник, худ. Девід Літчфільд. – Х.: Ранок, 2020. – 40 с.: іл.

Книжка розрахована на найменших читачів. Наголос на Землі як на живій істоті, котра колись народилася, мала свої захопливі етапи розвитку й змін.

Чудова лаконічна книжка з гарними малюнками про те, що люди є лише частиною Землі. А сама планета має дуже цікаву історію.

Ририх К. Лопушане поле / К. Ририх., пер. з пол. Б. Антоняк, худ. Гражана Ригаль. – Львів: Урбіно, 2019. – 128 с.: іл.

Дітлахи зі звичайного подвір'я чи не щодня стають свідками незвичайних подій! Та хіба може бути інакше, якщо в сусідньому будиночку живе Чарівниця. Щодня тут стаються дива: хтось перетворюється на жабу, кіт грає на акордеоні, у шкарпетці росте космічна чорна діра, а над подвір'ям спалахує нова зірка...

Герої цих історій мешкають у кварталі ще старих будинків край Лопушаного поля, а поряд височіє новозбудований комплекс «Елітний», діти з якого не можуть собі дозволити такої свободи. Авторка делікатно показує різні способи життя, їхні переваги й недоліки. Кожна з історій звертає увагу на конкретну тему: надмірне споживання шкідливої їжі й напоїв, життя тварин у притулку, дітей у дитбудинку, серйозні хвороби дітей, сучасні звички дорослих. А ще напрочуд тонко й уміло торкається теми екології самої людини, її стосунків з іншими: друзями, батьками, старшим поколінням, хворими.

Засоби масової інформації про реалізацію проєкту «Зелені легені» Харківської обласної бібліотеки для дітей

Реалізація проєкту широко висвітлювалася засобами масової інформації:

1. https://www.youtube.com/watch?v=LVHkL_TARE0 – презентація виставки «Зелені легені» у ХОБД (з журналістом Тетяною Бабіною).
2. <https://www.youtube.com/watch?v=Tv9mRIItIwsA> – «Зелені легені 1». Авторська програма «Грани времени».
3. <https://gx.net.ua/obshhestvo/region/v-harkove-pokazali-stalnoe-serdce-foto-video.html> – «Стальное сердце». Виставка «Зелені легені» в ХОБД (Новостной портал «Город Х»).
4. <https://www.youtube.com/watch?v=OsoQifER4OM> – «Зелені легені 2». Авторська програма «Грани времени».
5. <https://www.youtube.com/watch?v=FLoMnNEMFcA> – Нове коло. Авторська програма «Грани времени».
6. <https://www.youtube.com/watch?v=nvVenFXMNE0> – «Зелені легені 3». Авторська програма «Грани времени».

Харківська обласна бібліотека для юнацтва Тема: «Формула успіху: бібліотека + театр».

- I. «Формула успіху: бібліотека + театр»
(медіа-лекція) (Додаток 1)
- II. «Зарубіжний та вітчизняний досвід роботи бібліотечних театрів».
(медіа-повідомлення) (Додаток2)
- III. Домашнє завдання.
 - Ознайомитися з літературою за темою семінару;
 - Ознайомитися з методикою створення театру в бібліотеці;
 - Підготувати медіа-презентацію на тему: «Театр в бібліотеці» (з досвіду роботи своєї бібліотеки або бібліотек України);
 - Розробити сценарій міні-вистави для театру.

Додаток 1

«Формула успіху: бібліотека + театр» (медіа-лекція)

Театр виступає як ігрова форма бібліотечної роботи, яка об'єднує театр - ляльку - книгу. За допомогою театралізації та ляльок можна емоційніше, наочніше, зрозуміліше розповісти про письменника, про його творчість, рекомендувати книги. Інсценування літературних творів допомагає перетворити масові заходи та процес читання в яскраве і святкове заняття.

Театр (інсценування творів) як форма роботи з книгою сприяє вирішенню основних завдань бібліотеки:

1. Залучення дітей та підлітків до бібліотеки.
2. Максимальне розкриття фондів та просування книги.
3. Прищеплення любові дітям до читання (під час вистави бібліотекар, зацікавивши малюків ляльками, повинен потім переключити їхню увагу обов'язково на книгу і читання).
4. Розширення кола інтересів дітей та підлітків, розкриття їх творчих можливостей, як акторів.
5. Організація сімейного дозвілля.
6. Популяризація сімейного читання.

Організація театру в бібліотеці вирішує відразу декілька соціальних завдань. Це і створення умов для творчого, інтелектуального, фізичного та особистісного розвитку дітей та підлітків через мистецтво, і творча реабілітація, і соціалізація маленьких акторів і глядачів. Окремим пунктом виділяють залучення нових читачів до бібліотеки.

Умовно всі форми застосування театралізації в бібліотеці можна розділити на три види:

- Театралізовані вистави, в яких акторами виступають самі бібліотекари. Цей театр не вимагає особливого професіоналізму, але диктує свої закони і вимоги. Найголовніше - камерність. Глядачі повинні сидіти недалеко від сценічного простору.

- Театралізовані вистави, в яких через ігрові ситуації до дії залучаються глядачі. Найбільш популярне – це літературне свято. Намагайтеся не вводити одночасно багато героїв, краще, якщо вони будуть приходити по черзі. У сценарії повинні бути загадки, пісні, танці, фізкультхвилинки. Глядачі стають персонажами, тому тут потрібно знати дитячу психологію. Найскладніше - це написання такого сценарію.

- Театральні гуртки, в яких діти виступають в ролі акторів. Дітям хочеться «оживити книгу», перечитати її уважно. Все необхідне для подання виготовляють самі діти. Глядачі - це їх друзі та батьки, бібліотекари, читачі бібліотеки.

Види театру в бібліотеці:

- Ляльковий театр
- Театр-експромт
- Читацький театр
- бібліотечний театр

Ляльковий театр має три основних види:

1. Настільний.

До настільних видів відносяться: тіньовий, фланелеграфний, театр-картинок та інші. Тут дитина або дорослий сам не є дійовою особою, він створює сцени, веде роль іграшкового персонажа - об'ємного чи площинного.

2. Верховий.

До верхових видів театру відносяться: театр тростинових ляльок, театральні ляльки бі-ба-бо, пальчиковий театр, театр ложок. Тобто це ті ляльки, які ляльковод часто одягає на руку або бере в руки і діє від їх імені.

3. Підлоговий.

Підлогові види театру також діляться на: театр-маріонеток, театр ляльок з «живою рукою» і ін .. Ці ляльки «працюють» на підлозі, ляльковод управляє ними на очах у глядачів.

Розглянемо ці види театру дітальніше.

Театр на фланелеграфі – цей вид театру має на увазі читання художнього твору, переважно казок, з одночасним викладанням фігурок на фланелеграфі відповідно до сюжету. Фігурки можуть змінювати одна одну або доповнювати, в залежності від описуваних дій. Діти слухають казку, а перед їх очима на екрані виникають нові і нові ілюстрації. Виставу на фланелеграфі може показувати як одна людина, так і дві (одна читає текст, а інша викладає фігурки). Існує ряд правил розташування картинок на фланелеграфі:

- картинки розташовуються рівномірно по всій площі екрану;

- між персонажами повинна бути деяка відстань;
- персонажі, які ведуть діалог, повинні бути повернені обличчям один до одного;
- між героями не повинно бути ніяких зайвих деталей;
- неповні картинки розташовують по краю екрану, наприклад, будинки, дерева, щоб створювалося враження, що за межами екрану картинка має продовження.

Театр картинок - цей вид театру ще називають театр іграшок. Ляльки, які готуються для даного виду театру, мають стійку опору, вирізаються з картону або фанери, зміцнюються на підставках і розфарбовуються з обох сторін відповідно до вигляду персонажу.

Бажано, щоб декорації і герої п'єси були виготовлені з одного матеріалу, це зробить виставу цілісною. Чим міцніше матеріал, тим довше прослужить театр. Щоб театр став більш жвавим, можна створити одного і того ж персонажа в різних позах і положеннях (сидячи, стоячи, нахилившись і т.інш.).

Тіньовий театр - особливий вид театру, основний принцип якого - використання тіні від фігури або предмета, що падає на напівпрозорий екран при освітленні їх будь-яким джерелом світла. Сюжет розкривається за допомогою динамічних кадрів-картинок, спроектованих на екрані плоскими фігурками.

Основою театру тіней є екран.

При показі фігурки тіньового театру щільно притискають до матеріалу із зворотного боку екрану. Ззаду екрану розташоване джерело світла. Силуети фігурок роблять з тонкого картону і забарвлюють в чорний колір. Зображення виготовляються в профіль. Деякі частини силуетів (рука, нога, голова і т.інш.) можна зробити рухливими (прикріпити нитками або дротом). Посмикування за ниточку надає руху фігурці: опускається або піднімається рука, голова і т.д.

Пальчиковий театр - це набір фігурок-персонажів, які надягають на окремих палець. Це можуть бути просто окремі ляльки, тварини, якісь предмети для інсценування казки або всім відомі персонажі наших улюблених народних казок.

Тетяна Верухіна. Майстер-клас з виготовлення пальчикового театру з паперу
<https://moreremonta.info/strojka/kak-sdelat-palchikovyj-teatr-iz-bumagi/>

Театром «Петрушки» або театром бі-ба-бо називається театр, ляльки якого

надягають на три повних пальця руки - на зразок рукавички. В Італії ці ляльки раніше називалися Бураттіні, тепер вони носять ім'я пупаттци.

Театр ляльок з «живою рукою». Подібна лялька є як би передньою частиною костюма ляльководи. Основа костюма такої ляльки - плащ. Шиється він просто: два прямокутних або квадратних шматка тканини зшиваються разом по краях. Отриманий мішок вивертається, два верхніх кута зрізаються і збираються на гумку. Кисть ляльководи повинна вільно проходити крізь таку манжету, яка буде утримуватися гумкою у зап'ястя. Склавши плащ навпіл, вирізують на лінії згину отвір для лялькової шийки. Горловина плаща, зібрана на нитку, закріплюється в борозні,

прорізаної навколо ший. Зверху плащ може бути прикрашений різноманітним декором відповідно до задуму образу.

Театр-експромт – форма, яка використовується як самостійно, так і як

елемент свята або будь-якого іншого комплексного заходу. На очах у глядачів розгортається спектакль незвичайного змісту, з елементами імпровізованих гри. Ніхто до подання не знає, яку роль буде грати. Ініціативна група розробляє сюжет театральної вистави, готує картки з позначенням ролей. Картки розподіляються за жеребом. Заздалегідь готується текст ведучого «за кадром». Актори слухають текст

за лаштунками і виходять на сцену виконувати свої ролі. В руках актори можуть мати атрибути, відповідні їх ролі: король - корона і жезл, Принцеса - кокошник або корона, фрейліни - віяла, дуб - гілочки з листочками, горщик - кругла шапка тощо. Можуть розіграватися казки, легенди, детективні, фантастичні, гумористичні, побутові історії.

«Читацький театр» - це сильно мотивована стратегія, спрямована на з'єднання усного читання, літератури і драми в аудиторії. На відміну від традиційного театру, читацький не вимагає костюмів, гриму, меблів і заучування тексту. Потрібен тільки текст, який підлітки читають вголос, включаючи свої емоції, міміку і ставлення до героям. Оповідач

одній
театр

робить коментарі необхідні для переходу між сценами. Бібліотекари, практикуючи цей спосіб залучення молоді до читання, прийшли до висновку, що «Читацький театр» допомагає підвищити швидкість читання, збагачує словник, покращує розуміння тексту, підсилює можливості діалогової інтерпретації та сприйняття п'єси як літературної форми.

Бібліотечний театр книги – ефективна творча форма для розширення читацької аудиторії, просування книги і читання серед різних верств населення. «Театр книги – це творче прочитання твору, прожите через акторську майстерність читача ... Переклад літературного тексту на особливу сценічну мову робиться для того, щоб із глядацького залу людина

прийшла в залу читальну. Для вистави досить простягнути руку до полиці, взяти книгу і з неї зробити спектакль: оживити текст через гру, рух, музику ... ».

Бібліотечний театр дещо ширше читацького: тут актором і режисером можуть стати і читач, і бібліотекар. Деякі бібліотеки користуються послугами професійних сценаристів і постановників. Головне джерело існування такої форми – видовищність. Звичайно, ігрова форма участі найбільш зрозуміла і прийнятна, в першу чергу, для дітей, юнацтва та молоді. Тому зрозуміло, що бібліотечний театр широко використовується в дитячих і юнацьких бібліотеках (лялькові театри, театри Книги і т.інш.)

Крім створення театру в бібліотеці можна також проводити інші заходи з елементами театралізації, наприклад:

- «Жива класика» - оригінальні і креативні форми презентації літературних творів, сценарії вистав за класичними творами і про життя знаменитих письменників, створення яскравих авторських бібліотечних програм з елементами театралізації для різних вікових груп населення.
- «Фольклорні посиденьки» - організація театралізованих вистав з метою знайомства з усною народною творчістю, національними традиціями, обрядами і святами.
- «В гостях у казки» - проведення дитячих театралізованих вистав за мотивами казок, створення театральних ігрових програм по творчості дитячих письменників.

За матеріалами:

«Зарубіжний та вітчизняний досвід роботи бібліотечних театрів».
(медіа-повідомлення)

I. Проект "Бібліотека+Театр"

Відділ мистецтв Київської публічної бібліотеки ім. Л.Українки.

Проект «Бібліотека+Театр» (2018р.) передбачає організацію бібліотекою показів вистав за творами української та світової драматургії з метою наближення літератури в театральному форматі до користувачів, популяризацію театального мистецтва, розвитку глядацької і читацької культури, підтвердження статусу бібліотеки як привабливого «третього місця».

Співпраця бібліотеки з акторською групою надзвичайно талановитої молоді - достойних учнів свого геніального учителя - Миколи Рушковського, спочатку базувалася на періодичній організації безплатних показів вистав у бібліотеці. Користувачі бібліотеки, студентська молодь, які приходили на вистави, дуже високо оцінювали майстерність цієї акторської групи, які не мали постійного майданчику для презентації своєї творчості. А ще закарбувалися в душі слова Миколи Миколайовича Рушковського при зустрічі: "...треба підтримати цю талановиту молодь..., не будуть грати - згасне талант". А ще любов до театру та велика підтримка групи творчої молоді завідувачем відділу мистецтв бібліотеки, театрознавцем, а віднедавна заслуженим діячем мистецтв України Леонідом Криворучко, сприяли виникненню ідеї організації бібліотекою платних показів вистав. Зокрема, до кожної вистави готується виставка відповідної літератури з фонду відділу "Прочитай виставу". До прикладу, якщо сьогодні показ "Старий і море" за Гемінґвеєм, - виставка про постановки Гемінґвея на світовій та українській сцені, якщо вистава за творчістю Остапа Вишні, - виставка відповідна. Виготовлено виставковий стенд, стіл-ресепшн, розроблено дизайн квитків і замовлено їх друк з порядковим номером на кожному.

В березні 2018р. бібліотеці була присуджена театральна нагорода "Київська пектораль". Номінація – спеціальна премія за підтримку та розвиток театального мистецтва.

Квітки на вистави можна придбати у бібліотеці.

Сайт публічної бібліотеки ім. Лесі Українки м.Київ
<http://lucl.kiev.ua/index.php/teatr>

<https://www.facebook.com/ula.org.ua/posts/1791338267619593/>

2. Перший Театр тіней при Волинській обласній бібліотеці для дітей.

Що тільки не придумують бібліотекари, щоб допомогти дітям відчинити двері у безмежний і загадковий книжковий світ, прищепити любов до книги! Працівники Волинської обласної бібліотеки для дітей започаткувати театралізовані читання та створили Театр тіней.

21 листопада 2018 року Театр тіней – вперше розпочав свою роботу прем'єрою казки «Зимівля звірів». На гостину завітали учні 3-А класу ЗОШ №15, які й стали першими глядачами. Знайома дітям казка прозвучала по-новому, дітвора із захопленням та подивом спостерігала за рухами таємничих силуетів. Прем'єрний показ завершився, згасло світло, але гучні аплодисменти не замовкали ще довго. Діти були щасливі, а бібліотекари-актори задоволені.

<https://www.lutskrada.gov.ua/publications/na-volyni-zapochatkuvaly-pershyyi-teatr-tinei-pry-volynskii-oblasnii-bibliotetsi>

3.Інклюзивний театр при бібліотеці «Звичайна роль – особливий актор».

Театральний проект «Звичайна роль – особливий актор» – унікальний, це перший інклюзивний театр при бібліотеці в Україні. Головною метою проекту є привернення уваги громади до потреб та проблем людей з особливими потребами, також це приклад того, як бібліотека може ставати сучасною, відкритою та цікавою для всіх. «Потрібно поспішати робити добро. Ця теза об'єднала багатьох людей, які підтримують наш інклюзивний театр. Радію від того, що добрих людей багато у нашій громаді», – зазначила керівниця проекту, директор Херсонської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Олеся Гончара Надія Коротун. Театр існує вже два роки (2018) і працює у форматі open space – відкритого простору для всіх охочих. До театру можуть долучитися навіть наймолодші особливі актори. Для всіх учасників театр є не тільки творчим майданчиком, а й місцем спілкування, підтримки та соціалізації.

<https://day.kyiv.ua/uk/blog/suspilstvo/nova-rol-biblioteky-v-zhytti-gromady>

4.Фестиваль дитячих театрів відбувся у луцькій бібліотеці .

В бібліотеці-філії №10 для дорослих відбулося відкриття мандрівного фестивалю лялькових гуртків «Мій маленький театр», які працюють при бібліотеках Луцької міської централізованої бібліотечної системи.

Фестиваль веде свою історію з 1998 року. За час існування у ньому взяли участь понад 500 дітей-акторів, які показали для маленьких глядачів більше 120 вистав.

У фестивалі взяли участь 24 маленьких акторів із 5 бібліотек міста та ще до них приєднався колектив луцької районної бібліотеки для дітей.

На святі книги, казки і ляльки діти показали вистави за мотивами українських казок, а також сучасні казки з пригодами і чарами.

Учасники фестивалю представили такі вистави: «Півник і двоє мишенят на новий лад» - ляльковий гурток «Соняшник» (центральна бібліотека для дітей, керівник Оксана Січкара), «Кіт не зовсім у чоботях» - ляльковий гурток «Буратіно» (бібліотека – філія №3 для дітей, керівник Жанна Клекоць), «Корисна прогулянка по казках В.Сухомлинського» - ляльковий гурток «Дзвіночок» (бібліотека – філія №5, керівник Людмила Столярова), «Вередлива ріпка» - ляльковий гурток «Капітошка» (бібліотека – філія №10, керівник Лариса Радчук) , «Рукавичка-невеличка» за п'єсою Віталія Клімчука - ляльковий гурток «Веселка» (луцька районна бібліотека для дітей, керівник Лариса Панасюк).

Чотири роки тому фестиваль набув формату мандрівного, тому що попереду у маленьких артистів «гастролі» на літніх майданчиках міста, біля бібліотек, у дошкільних навчальних закладах, літніх таборах й на інших мистецьких територіях.

Колективам лялькових театрів були вручені подяки департаменту культури Луцької міської ради, а учасники отримали сувеніри.

Фестивалем «Мій маленький театр» бібліотеки міста розпочали реалізацію програми «Бібліотека - територія дитинства», в рамках якої на дітей під час шкільних літніх канікул чекають різноманітні заходи: конкурси, свята, квести, покази мультфільмів, майстер-класи і звичайно вистави лялькових театрів.

Facebook Twitter WhatsApp

Viber

5. «Театру вух» в Полтавській обласній бібліотеці для дітей ім. Панаса Мирного.

Автор ідеї: Вільховик О. В., завідувач відділу масової роботи та творчих здібностей дітей.

Читачам пропонується поринути у світ фантазії завдяки прочитанню вголос бібліотекарем уривка чи навіть невеликої за розміром книги.

Концепція ідеї полягає у тому, що у всіх учасників протягом заходу зав'язані очі, таким чином формується специфічний арт-простір. У бібліотечному театрі немає обмежень за способом вираження, немає декорацій і пишних костюмів. Щоб підсилити ефект «Театру вух» бібліотекари використовують звукові та тактильні спецефекти, зокрема, звук блискавки, вітру, співу птахів чи відчуття дощу, дотику. Наприкінці заходу бібліотекар пропонує дітям поділитися своїми уявленнями.

Медіа-презентація «Арт-простір: Театр вух»
<https://drive.google.com/file/d/0B6RHfW1cfT7vdzVfdzBSMlkWQm8/view>

6. Театр книги «Корноватка (Росія).

Девіз театру «Ми – читачі, актори. Ми грати готові ролі!»

«Корноватка» – так незвично назвали свій театр співробітники Іванівської обласної бібліотеки для дітей та юнацтва (Росія). На початку це був фольклорний дует, в складі якого були бібліотекари Ольга Леонардівна Шишкіна та Ірина Олексіївна Смирнова. У 2005 р склад доповнився Олександром Шишкіною, і творчий колектив став носити назву Театру книги.

Корноватка – це кошик, сплетений із соснових коренів. Вона така щільна, що з неї не тільки гриби-ягоди не висипаються, а й вода не виливається.

«Корноватка» театру книги повним-повна скарбів народної мудрості, поезії, знань про письменників, про російську та зарубіжну культури. Завдання театру – долучити дітей та підлітків до читання, розвинути інтерес до книги.

Театр книги «Корноватка» пропонує своїм глядачам різні жанри постановок: уроки-вистави, літературно-музичні композиції, шоу-вікторини та скетчі, театралізовані бесіди і моновистави. Заходи тривають 60-90 хвилин, завжди інформаційно насичені з урахуванням вікових особливостей аудиторії. Дійство у виконанні акторів розкривають талант і можливості кожного з них, при цьому живі яскраві сценки поєднуються з сучасними технологіями.

У 2021 р. театр книги визначить своє 25-річчя.

Сайт Іванівської обласної бібліотеки для дітей та юнацтва

<https://iv-obdu.ru/teatr-knigi-kornovatka/>

2017 Kornovatka

https://www.youtube.com/watch?v=9etHnVA3q7s&feature=emb_logo

Електронний ресурс:

1. Курбатова, Е. В. Театр книги как игровая форма работы.- [Электронный ресурс].- Режим доступа: <https://ru.calameo.com/read/002273964f94cf19b2e7e>

2. Снежкина, С.З. «Театр теней» - практические рекомендации для теневого театра / С.З. Снежкина.- [Электронный ресурс].- Режим доступа: <https://nsportal.ru/detskiy-sad/raznoe/2014/03/20/teatr-teney-prakticheskie-rekomendatsii-dlya-tenevogo-teatra>.

3. Театр картинок для детей и его оформление.- [Электронный ресурс].- Режим доступа: <https://vscolu.ru/articles/oformlenie-teatra-kartinok.html>

4. "Как меня зовут?": Сценарий кукольного спектакля //Сайт МБУК ЦБС города Азова. - Режим доступа: <http://www.azovlib.ru/index.php/2016-04-06-12-23-03/2016-06-28-07-25-57/2-uncategorised/1412-2016-10-07-10-16-14>

5. "Как Хома рыбу ловил": сценарий кукольного спектакля // Сайт МБУК ЦБС города Азова. - Режим доступа: <http://www.azovlib.ru/index.php/2016-04-06-12-23-03/2016-06-28-07-25-57/2-uncategorised/1413-2016-10-07-10-20-07>

6. Ирина Феофанова. Актерский тренинг для детей от 4 до 14 лет <http://театршкола.екатеринбург.рф/file/6b757fcd47fc561968174a522853a482>